

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХОВИХ МОЛОДШИХ БАКАЛАВРІВ ПІД ЧАС КАРАНТИННИХ ЗАХОДІВ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ПАНДЕМІЄЮ COVID-19

PECULIARITIES OF TRAINING PROFESSIONAL JUNIOR BACHELORS DURING QUARANTINE EVENTS IN RELATION TO PANDEMIC COVID-19

УДК 378.147

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/42.41>**Горіховський М.В.,**

канд. екон. наук,
викладач історії економіки
та економічної думки,
заступник директора з навчальної
роботи
Відокремленого структурного підрозділу
«Фаховий коледж економіки,
права та інформаційних технологій»
Приватного закладу вищої освіти
«Кам'янець-Подільський податковий
інститут»

Оганесян В.С.,

канд. екон. наук,
викладач основ економічної теорії,
голова циклової комісії фахових та
загальноосвітніх дисциплін
Відокремленого структурного підрозділу
«Фаховий коледж економіки,
права та інформаційних технологій»
Приватного закладу вищої освіти
«Кам'янець-Подільський податковий
інститут»

Гаймер С.А.,

викладач першої кваліфікаційної
категорії,
викладач анестезіології
та реаніматології
Кам'янець-Подільського медичного
фахового коледжу

Юрков С.І.,

викладач вищої кваліфікаційної
категорії,
викладач хірургії
Кам'янець-Подільського медичного
фахового коледжу

Олійник Л.В.,

викладач першої кваліфікаційної
категорії,
викладач всесвітньої історії
Відокремленого структурного підрозділу
«Кам'янець-Подільський фаховий
коледж харчової промисловості»
Закладу вищої освіти «Національний
університет харчових технологій»

Стаття присвячена одній з актуальних проблем підготовки здобувачів фахової передвищої освіти в умовах карантинних обмежень та загального карантину в Україні.

Обґрунтовано, що ефективним засобом підтримання освітнього процесу під час карантинних обмежень є технології дистанційного навчання. Встановлено, що під час дистанційного навчання здобувачів фахової передвищої освіти потрібно застосовувати цифрові освітні ресурси, що забезпечують якісну інформаційну підтримку навчання, а також засоби мережевого зв'язку, за допомогою яких відбувається спілкування учасників освітнього процесу. Досліджено, що на вибір ресурсів для підтримки дистанційного навчання майбутніх фахівців впливають особливості їхньої професійної підготовки. Зокрема, для фельдшерів це необхідність демонстрування біологічних об'єктів і явищ, необхідність врахування технічних і дидактичних можливостей освітніх платформ, онлайн-сервісів та інших цифрових ресурсів, що використовувалися в професійній підготовці; для спеціалістів фаху фінанси, банківська справа та страхування виникає необхідність демонстрації явищ та тенденцій. Основним ресурсом, що використовувався для інформаційної підтримки навчального процесу, проведення контрольних заходів у вигляді тестування і взаємодії учасників освітнього процесу, було модульне об'єктно-орієнтоване динамічне середовище навчання. Проведення навчальних занять у режимі відеоконференцій забезпечував хмарний сервіс Google Meet та Skype meet now, практичні заняття та семінари проводилися в різних платформах залежно від специфіки предмета та теми – Moodle, Skype meet now, Viber, Google Meet та Google Classroom.

Залежно від специфіки навчальної дисципліни професійної підготовки студентів використовувалися освітні платформи й онлайн-сервіси, що візуалізують будову живих організмів і забезпечують проведення віртуальних лабораторних робіт, відеохостинг YouTube. Доцільність використання цифрових освітніх ресурсів у професійній підготовці здобувачів фахової передвищої освіти підтверджена внаслідок порівняння результатів підсумкових контрольів, що проводилися у першому семестрі 2021–2022 навчального року у 3 закладах фахової передвищої освіти та під час вивчення 5 дисциплін 3 різними групами під керівництвом 5 викладачів. Аргументовано, що дистанційне навчання не може бути повноцінною альтернативою традиційній підготовці майбутніх фахівців, а може застосовуватися лише в таких екстремальних ситуаціях, як загальнонаціональний карантин.

Ключові слова: готовність до інноваційної педагогічної діяльності, підготовка фахових молодших бакалаврів, дистанційна освіта, цифрові освітні ресурси, навчальні дисципліни.

The article is devoted to one of the urgent problems of training applicants for vocational education in conditions of quarantine restrictions and general quarantine in Ukraine.

It has been substantiated that distance learning technologies are an effective means of supporting the educational process during quarantine restrictions. It has been established that during distance learning of applicants for vocational higher education, digital educational resources should be used that provide high-quality informational support for training, as well as network communication tools through which participants in the educational process communicate. It was investigated that the choice of resources to support distance learning of future specialists is influenced by the peculiarities of their professional training, in particular, for paramedics, the need to demonstrate biological objects and phenomena, that it is necessary to take into account the technical and didactic capabilities of educational platforms, online services and other digital resources were used in professional training, for specialists in finance, banking and insurance, there is a need to demonstrate phenomena and trends. The main resource that was used for informational support of the educational process, carrying out control activities through testing and interaction of participants in the educational process was a modular object-oriented dynamic learning environment. The training sessions in the video conferencing mode were provided by the cloud service Google Meet and Skype meet now, practical classes and seminars were held in different platforms depending on the specifics of the subject and topic Moodle, Skype meet now, Viber, Google Meet and Google Classroom.

Depending on the specifics of the academic discipline of professional training of students, educational platforms and services were used that visualize the structure of living organisms and ensure the conduct of virtual laboratory work; YouTube video hosting. The feasibility of using digital educational resources in the professional training of applicants for vocational higher education, confirmed by comparing the results of the final controls carried out in the first semester of the 2021–2022 academic year in 3 institutions of vocational higher education and in the study of 5 disciplines, 3 educational groups. It is argued that distance learning cannot be a full-fledged alternative to the traditional training of future specialists, but can only be used in such extreme situations as a nationwide quarantine.

Key words: readiness for innovative pedagogical activity, preparation of professional junior bachelors, distance education, digital educational resources, academic disciplines.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Всесвітня пандемія COVID-19 вносить зміни у всі соціально-економічні сфери життя людей і компаній, а також в освіту. Освіта в Україні,

яка в основному базувалася на режимі offline, раптово перейшла в режим online, при цьому одразу стало видно всі основні проблеми освітян та можливість як окремого закладу освіти, так і викладача

[1]. Перед закладами фахової передвищої освіти було поставлене завдання – в короткі терміни запровадити такі форми навчання, щоб навчальний процес не зупинявся під час карантинних обмежень і продовжував забезпечувати підготовку кваліфікованих фахових молодших бакалаврів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що пандемія COVID-19 внесла кардинальні зміни в організацію освітнього процесу в навчальних закладах фахової передвищої освіти. Як наслідок, у всіх закладах швидкими темпами розвивалася дистанційна освіта, причому єдиного підходу до запровадження дистанційної освіти не було знайдено, кожний заклад пристосовувався за своїм баченням та розумінням терміна «дистанційна освіта». Питання суті, засобів та методів проведення навчання у дистанційному та змішаному режимах розглядалося численними вітчизняними науковцями (такими як: М.В. Горіховський [1], М.В. Чурсанова [2–4], Ф.М. Гарєєва [2–4], Д.В. Савченко [3–4], О.В. Дрозденко [4], О.В. Дробот [5], Г.А. Білецька, [6], С.В. Скрипник [6], Л.П. Казімірова [6], М.О. Тарасенко [6], О.О. Єфремова [6], С.В. Ільїнський [6] та інш.).

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявність численних досліджень, у яких висвітлюються особливості організації освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти України під час пандемії COVID-19, специфіка підготовки здобувачів фахової передвищої освіти різних спеціальностей в умовах карантинних обмежень залишається поза увагою науковців.

Мета статті – висвітлення досвіду закладів фахової передвищої освіти у процесі

підготовки фахових молодших бакалаврів різних спеціальностей в умовах загальнонаціонального карантину.

Виклад основного матеріалу. У світлі цього актуальність дослідження пов'язана з необхідністю формування цифрової компетентності викладачів, зокрема фахової передвищої освіти (коледжів). Під час карантинних заходів МОН України рекомендувало закладам освіти провести заходи щодо організації занять за допомогою дистанційних технологій та повернення до звичних занять у режимі офлайн відповідно до навчальних планів після нормалізації епідемічної ситуації або 100% вакцинації викладачів, що забезпечують освітній процес.

Для організації дистанційного навчання було надано перелік платформ та програм для навчання в режимі онлайн.

Для забезпечення освітнього процесу кожний заклад та викладач зміг вибрати зручну платформу. Результати вибору платформ відображені в таблиці 1.

До 2020 року дистанційні засоби навчання були лише допоміжними і не вважалися обов'язковими, але після початку пандемії вони стали основним інструментом забезпечення навчального процесу [2].

Для якісного викладу матеріалу та закріплення професійних навичок у студентів рекомендується комбінувати платформи, наприклад використання тільки месенджерів, таких як Skype, Viber, електронна пошта, телефон, стало не досить для повноцінного забезпечення потреб навчального процесу та підтримки його протягом тривалого часу. Тому найпопулярнішою платформою для проведення занять в онлайн-режимі стала програма Google Meet, поширилось використання

Таблиця 1

Цифрові ресурси, що використовувалися в процесі професійної підготовки здобувачів освіти у закладах ФПВО

Назва закладу ФПО	Викладач	Платформи для проведення лекцій	Платформи для проведення практичних занять	Методи контролю
Фаховий коледж економіки, права та інформаційних технологій	Максим Горіховський	Google Meet	Google Meet, Google Classroom	Тестові завдання, питання відкритого типу, задачі на основі гугл форми
Фаховий коледж економіки, права та інформаційних технологій	Валерік Оганесян	Google Meet	Google Meet, Google Classroom	Тестові завдання, питання відкритого типу, задачі на основі гугл форми
Кам'янець-Подільський медичний фаховий коледж	Світлана Гаймер	Google Meet, Skype meet now	Google Meet, Skype meet now, Viber	Тестові завдання на платформі Всеосвіта, питання відкритого типу, ситуаційні задачі, кейси
Кам'янець-Подільський медичний фаховий коледж	Сергій Юрков	Google Meet, Skype meet now	Google Meet, Skype meet now	Тестові завдання на платформі Всеосвіта, питання відкритого типу, ситуаційні задачі, кейси
Кам'янець-Подільський фаховий коледж харчової промисловості	Людмила Олійник	Moodle, Skype meet now	Moodle, Skype meet now, Viber	Тестові завдання на платформі Moodle, питання відкритого типу

вебсервісу Google Classroom для створення віртуальних класів, були розроблені динамічні навчальні середовища на основі LMS Moodle тощо. Якщо заклад ФПВО у своєму розпорядженні не мав платформи на основі LMS Moodle, то методи контролю знань студентів в основному проходили через вебсервіс Google Classroom із використанням гугл форми, але для оцінювання фахівців медичного коледжу, як правило, застосовували платформу Всеосвіта.

У період карантину можна було спостерігати за різними комбінаціями навчання та комунікацій зі студентами. Викладачі виділяють найбільш поширене використання таких форм дистанційного навчання, як:

1) чат-спілкування. Студенти та викладач виходять у чат, який створено, як правило, старостою групи, і мають можливість спілкуватися в режимі реального часу (студент–викладач та студент–студент), використовується месенджер Skype, Viber;

2) онлайн-заняття. Таку форму часто використовують на лекціях, семінарах та конференціях, основний час працює лектор із максимальною залученістю студентів та утриманням їхньої уваги до питань теми лекції, на семінарах завдання викладача – максимально залучати студентів до обговорення лекційного матеріалу, плану семінарського заняття та виступати в ролі модератора, даючи змогу студентам вести дискусію

та доповідати з плану заняття. В основному використовувалися Google Meet, Skype meet now;

3) телеконференція. Студенти отримують від викладача розсилку з домашнім завданням у вигляді письмових завдань або тестів, в основному використовуються вебсервіс Google Classroom, платформи на основі LMS Moodle, вебресурс Всеосвіта або месенджер Skype, Viber, електронна пошта.

Для визначення ефективності дистанційного навчання здобувачів фахової передвищої освіти під час карантину порівнювалися результати підсумкових контролів у різних групах та різних коледжів (таблиця 2).

Результати, представлені в таблиці 2, свідчать, що у всіх викладачів знизилася

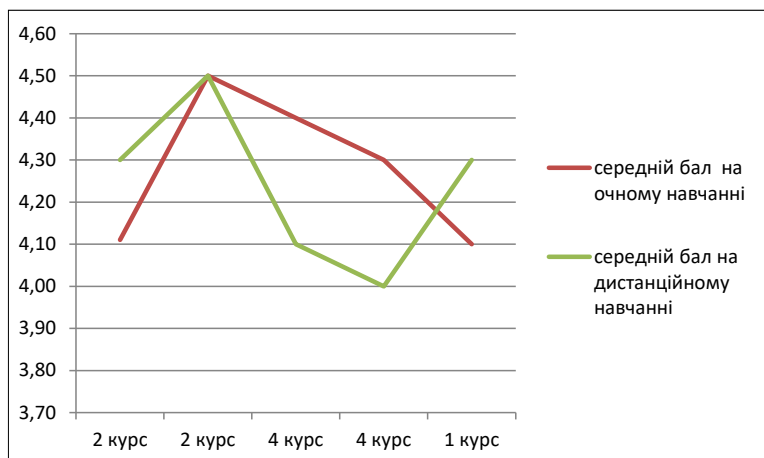

Рис. 1. Аналіз середнього балу успішності студентів (максимальна оцінка 5)

Таблиця 2

Порівняльний аналіз відвідування занять та успішності у форматі онлайн- та офлайн-навчання

Назва закладу ФПО	Викладач	Курс	Кількість студентів	відвідуваність на очному навчанні, %	відвідуваність на дистанційному навчанні, %	середній бал на очному навчанні	середній бал на дистанційному навчанні	Якісна успішність на очному навчанні, %	Якісна успішність на дистанційному навчанні, %
Фаховий коледж економіки, права та інформаційних технологій	Максим Горіховський	2	10	90%	80%	4,11	4,3	77,7	87,5
Фаховий коледж економіки, права та інформаційних технологій	Валерік Оганесян	2	10	90%	70%	4,5	4,5	70,0	70,0
Кам'янець-Подільський медичний фаховий коледж	Світлана Гаймер	4	10	90%	80%	4,4	4,1	82	84
Кам'янець-Подільський медичний фаховий коледж	Сергій Юрков	4	10	90%	70%	4,3	4	80	82
Кам'янець-Подільський фаховий коледж харчової промисловості	Людмила Олійник	1	17	94%	88%	4,1	4,3	78	82

відвідуваність занять на дистанційному навчанні, одна із проблем – це відсутність зв'язку у віддалених населених пунктах або застаріле обладнання у студентів, це особливо гостра проблема для студентів сільських територій, які використовують мобільний Інтернет.

На рисунку 1 зображено аналіз динаміки зміни середнього балу курсу у разі очного та дистанційного навчання.

Із рис. 1 випливає загальне питання: чому на дистанційному навчанні просів показник середнього балу саме в 4 курсах? Причина спаду якості знань складається з декількох складників: перший – це специфіка навчання, позаяк саме 4-ий курс є медичним фаховим коледжем, і важко на практичних заняттях закріпити теоретичні навички в режимі дистанційної освіти. Щодо гуманітарних напрямів, то у фаховому коледжі економіки, права та інформаційних технологій та Кам'янець-Подільському фаховому коледжі харчової промисловості такий показник зріс, причиною цього є відтермінування виконання завдань для студентів, тобто практичну частину студент виконує сам і в час, який йому більше підходить, як наслідок, збільшується якісний показник. Результатом таких висновків є дані, що наведені в таблиці 2.

Висновки. Сучасні освітні платформи та онлайн-сервіси допомагають не тільки викладачам створювати власні освітні продукти, а й масово їх застосовувати в комбінації з офлайн-методами навчання. Викладач має змогу створити власний навчальний контент для дистанційного навчання в закладах фахової передвищої освіти. Під час підготовки здобувачів освіти потрібно реформувати навчання, застосовувати як очне навчання, так і цифрові освітні ресурси, що своєю чергою забезпечує інформаційну підтримку навчання та розширює можливості пізнання та вивчення передових технік та технологій, а також допомагає налагодити живий канал спілкування учасників освітнього процесу.

Зважаючи на специфіку підготовки різних фахівців, особливу увагу потрібно приділяти використанню освітніх ресурсів, що забезпечують візуалізацію процесів і проведення віртуальних лабораторних робіт.

Сучасна цифрова революція та розвиток інформаційних технологій упевнено втілюються у фаховій передвищій освіті, відкриваючи численні

переваги та нові можливості дистанційної форми навчання, а пандемія COVID-19 посприяла стрімкому зростанню її популярності.

Цифрові технології стимулюють розвиток дидактичних інновацій, і за час дії карантинних обмежень студенти та викладачі вже досить звикли до навчання через Інтернет. Електронні інструменти спонукають до гнучкості, методологічного різноманіття та мотивації до навчання. Основною перевагою дистанційного навчання є незалежність від місця знаходження та часу.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні закордонного досвіду дистанційної освіти й удосконаленні навчального контенту для дистанційного навчання у закладах фахової передвищої освіти.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Горіховський М.В. Перспективи розвитку фахової передвищої освіти в умовах діджиталізації. Фахова передвища і професійна освіта: теорія, методика, практика : збірник тез Всеукраїнської наукової конференції, 18 червня 2020 р., м. Київ. С. 30–33.
2. Гарєєва Ф.М., Чурсанова М.В. Інноваційні технології в організації навчання під час пандемії COVID-19: досвід університетів світу. *Актуальні питання гуманітарних наук* : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2021. № 40.
3. Чурсанова М.В., Гарєєва Ф.М., Савченко Д.В. Досвід використання технологій дистанційного навчання в освітньому просторі Європи під час пандемії COVID-19. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки*, 2021 № 2.
4. Гарєєва Ф.М., Чурсанова М.В., Савченко Д.В., Дрозденко О.В. Використання технологій дистанційного навчання для організації освітнього процесу в закладі вищої освіти в період карантину COVID-19. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*, 2021. № 1(37).
5. Дробот О.В. Мотивація студентів до дистанційного навчання в умовах пандемії. *Психологія та соціальна робота. Одеський національний університет імені І.І. Мечникова*, 2020. № 1 (51) С. 69–85.
6. Білецька Г.А., Скрипник С.В., Казімірова Л.П., Тарасенко М.Я., Єфремова О.О., Ільїнський С.В. Професійна підготовка вчителів біології в умовах COVID-19 і карантинних обмежень (на прикладі Хмельницького національного університету). *Інноваційна педагогіка*. 2020. № 29. Т. 1. С.78–83.